

6. Любчак Л.В. Формування комунікативної компетентності майбутнього педагога у процесі вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності» / Л.В.Любчак // Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць. Полтава, 2011. – С.159-165.
7. Родюк Н.Ю. Формування професійно-педагогічної комунікації майбутніх учителів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Старобільськ, 2017. – № 4 (309) травень. – С. 226-231.
8. Хіля А.В. Виховання у дітей з функціональними обмеженнями ціннісного ставлення до життя засобами арттерапії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / А.В.Хіля ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. - Вінниця, 2017. – 25 с.
9. Хіля А.В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителів та спеціалістів інклюзивного освітнього простору/ А.В.Хіля, І.Г. Саранча // Молодий вчений. – № 5.2 (57.2). – Травень, 2018. – С.155-158.

РОЗВИТОК УЯВИ В УЧНІВ ПЕРШИХ І ДРУГИХ КЛАСІВ.

***Шарандак Вероніка**, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»*

***Науковий керівник: Н. А. Олійник**, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

DEVELOPMENT OF IMAGINATION IN CHILDREN OF FIRST AND SECOND CLASS

***Sharandak Veronika**, bachelor`s student*

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розкриваються особливості уяви учнів перших та других класів, проблеми з розвитком уяви, та способи, методи та прийоми розвитку творчої уяви.*

***Ключові слова.** уява, молодший шкільний вік, метод, творчий розвиток.*

***Abstract.** The article reveals the peculiarities of the imagination of students derlo and other classes, problems with the development of imagination, and ways, methods and techniques of developing creative imagination.*

***Key words:** imagination, primary school age, method, creative development.*

Молодший шкільний вік характеризується бурхливим розвитком уяви, обумовленим інтенсивним процесом придбання різнобічних знань і їх використання на практиці. Індивідуальні особливості уяви яскраво проявляються в процесі творчості. Для розвитку уяви необхідно створювати дитині умови, при яких надається свобода дій, самостійність, ініціативність, розкутість. Доведено, що уява тісно пов'язаний з іншими психічними процесами (пам'яттю, мисленням, увагою, сприйняттям), що впливають на освітню діяльність. Без достатньо розвиненої уяви не може успішно відбуватися освітня діяльність школяра, тому що уява допомагає створювати нові образи.. Чим більше буде брати участь уяву в усіх пізнавальних процесах, тим більше творчим буде його освітній процес.

Аналіз психолого-педагогічної літератури вказує на те, що різні аспекти формування та розвитку уяви учнів вивчали (Л. Виготський, С. Рубінштейн, В. Давидова, О. Дьяченко, А. Богуш, В. Дружиніна, М. Мухіна, А. Петровський,

К. Ушинський, Р. Немов, О. Скрипченко.) Значна частина науковців досліджували проблеми формування уяви у молодших дошкільників. Так, Т. Волобуєва вивчала та досліджувала як підтримувати та організовувати розвиток уяви у школярів. Проблемою обґрунтування поняття «уява» займалась Д. Дубравська.

Аналіз науково-методичної літератури [1; 2; 6] показує, що вчені пов'язують уяву з креативним розвитком дітей. Добираючи на уроках у початковій школі різні інноваційні методи й прийоми, створюються умови для підвищення рівня уяви як творчого процесу.

Мета статті полягає в розкритті умов розвитку уяви дітей перших та других класів.

Існує різні точки зору на природу та процесу уяви. Згідно С. Рубінштейна «Уява – це відліт від минулого досвіду, це перетворення дійсного та породження на цій основі нових образів, що є продуктами творчої діяльності та прообразами для неї» [3, с. 58]. За визначенням О. Дяченка «уяву – це створення людиною чогось нового – нових думок і образів, на основі яких виникають нові дії і предмети» [5, с.7]. На думку Л. Виготського, з якою ми цілком погоджуємося, «...зв'язок уяви з дійсністю полягає в тому, що кожне створіння уяви завжди будується з елементів, взятих з дійсності і тих, що містяться в попередньому досвіді людини» [4, с. 93].

Якщо уява це створення нових образів на основі попереднього досвіду, виникає запитання, для чого її розвивати, особливо у дітей перших та других класів, так як у них є вже основні задатки та початковий рівень її розвитку з дитячого садочка. В початкових класах уява дітей має проявляється на завданнях які задають на уроках, а не просто заняттях з розвитку уяви як це було в дитячому дошкільному закладі. В дошкільному закладі дітей спонукали до розвитку уяви різними нестандартними методами прийомами та заняттями. А переходом до школи, змінюється світосприйняття дитини, вихователь стає вчителем, заняття – уроками, друзі – однокласниками. Всі образи які в них виникають на основі уяви вони повинні логічно бути побудовані. Слід також зауважити, що в молодшому шкільному віці посилюється тенденція до зростання ступеня творчого перетворення образів уяви. У першокласників уяві властиві опора на наочність і низький рівень критичності; до кінця третього класу навчання ці особливості уяви зникають, і починає інтенсивно розвиватися вербальна уява.

Учителі початкових класів, розвиваючи творчу уяву в учнів організовують такі умови навчання, при яких креативність сприятиме становленню дитини та визначає велику ймовірність збереження творчості в подальшій діяльності вже в дорослому віці. Процес формування особистості відбувається в ході комунікації та творчої діяльності, яка зачіпає потенційні можливості дитини молодшого шкільного віку та підтримує творчу пізнавальну активність.

Основними функціями творчої уяви, в молодшому шкільному віці які актуалізуються в процесі виокремлення суб'єктом освітньої діяльності пізнавального об'єкту та творчого його перетворення, є смислоутворювальна;

цілеутворювальна, моделююча, перетворювально-евристична та регуляторна функції [6, с. 60].

У молодшому шкільному віці розвиваються репродуктивна уява, яка передбачає створення образів за словесним описом, або за умовним зображенням, і продуктивною уявою. Накопичені знання дають можливість дитині здійснити поступовий перехід до більш точного і правильного відображення навколишнього світу, від змішування уявлень до логічно аргументованого викладу при цьому у молодшого школяра формується уява. Оцінка уяви дитини виявляється за ступенем розвиненості його фантазії, яку він проявляє в малюнках, виробках, оповіданнях, образах. Підтримка і гнучка оцінка фантазії та уяви надають позитивні можливості для розвитку творчої діяльності.

Особливість розвитку творчої уяви в учнів першого та другого класу має певні закономірності, так об'єм дитячої уяви збільшується, в 1, 2 класі уявний образ складається з окремих деталей – фрагментів, для них характерна розпливчастість, неясність, надмірна кількість зайвих деталей, запам'ятовування не більше 2-3 предметів та чітке їх відображення. У першому і другому класах пригадування відбувається на основі конкретних предметів, дії. Слід зауважити, про вплив предметно-просторового середовища на розвиток творчої уяви. Як в дитячому саду, так і в початковій школі вона повинна бути цікавим, різноманітним, насиченим і функціональним. Тому правильно організована робота вчителя в першому та другому класі з розвитку уяви допоможе дитині в подальшому розвивати творчу діяльність, допоможе налагодити відносини та спілкування з однолітками та дорослими.

Розвитку творчої уяви молодшого школяра сприяють такі умови:

- залучення дітей до різноманітних робіт;
- проведення нетрадиційних уроків;
- залучення учнів до вирішення проблемних запитань;
- застосування рольових ігор;
- самостійне виконання роботи;
- застосування ряду завдань, в тому числі і психолого-педагогічних [3].

Для більш ефективного розвитку та формування уяви у молодших школярів у процесі навчання математики, при вирішенні арифметичних завдань використовують такі технології навчання як ігрові (гра-головоломка); ТРВЗ). Аналіз методичного фонду показує, що в розвивально-виховній роботі з молодшими школярами гра є важливим педагогічним методом. О.Демченко пропонує створювати ігрові виховні ситуації для розв'язання низки завдань в освітньому процесі початкової школи за заданим алгоритмом. На думку дослідниці, «для ефективного створення ігрової виховної ситуації як і будь-якої іншої доцільно розробляти «технологічну карту», що допоможе вихователіві успішно підготувати її організацію, змодельовати умови, підібрати методичні прийоми, спрогнозувати можливі труднощі; розробляти її не в цілому, а продумувати кожен методичний прийом, кожену деталь» [3].

На уроках «Я досліджую світ» та «Мистецтво» можна застосовувати для розвитку уяви ігри:

1. «Неіснуюча тварина»

Мета: розвивати творчу уяву дітей.

Хід гри: Якщо існування риби-молот або риби-голки науково доведено, то існування риби-наперстка не виключено. Діти пофантазуйте: «Як виглядає риба-каструля? Чим харчується риба-ножиці і як можна використовувати рибу-магніт? ».

2. «Вигадав історію»

Мета: розвивати творчу уяву дітей.

Хід гри: запропонувати дітям розглянути картинки в книзі, і запропонувати спільно придумати нову історію.

3. «Намалюй настрій»

Мета: розвивати творчу уяву дітей.

Матеріал: папір, акварельні фарби.

Хід гри: Дану гру можна використовувати, якщо у дитини сумний настрій або, навпаки, дуже веселий. Дитину просять намалювати свій настрій, зобразити його на папері будь-яким способом.

Ігри, що розвивають уяву, фантазію дітей, в основному орієнтовані на позаурочний час. Однак з успіхом проводимо їх і на уроках. Бажання вирішити казкову ситуацію – сприяє розвитку креативності та зацікавленості учня до предмету, емоції, гумор і уяву. Доречно використовувати ігри на уроках читання, так при читанні казки «Гидке качення», запропонувати вправу-гру «Казка навпаки». Запропонувати дітям уявити замість каченяти гидке порося, і описати його, або намалювати. Уроки «Орігамі» – можливість пограти, пофантазувати. Уроки образотворчого мистецтва – «Кляксування».

Також для розвитку уяви можна використовувати конструювання. За допомогою геометричних форм, діти відтворюють різні образи. Наприклад: склади палац. Діти згадують який є палац і додають до нього цікаві деталі які на їхню думку мають характеризувати казковий палац.

Отже, уява дітей в першому та другому класі є нестійкою, для них характерна розпливчастість, неясність, невеликий об'єм. З метою розвитку творчої уяви у дітей, доречно використовувати такі завдання як ігри, головоломки, конструювання, малювання.

Список використаних джерел

1. Бондар Ю. В. Модель формування творчих умінь в учнів початкової школи з використанням інтерактивних технологій / Ю.В.Бондар // *Alea Nauki*. –2020. – № 1 (7). – С. 5–13.
2. Демченко О.П. Ігрові виховні ситуації у формуванні особистості дитини / О.П.Демченко // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
3. Тітов І.Г. Творча уява молодшого школяра: її критерії та функції у навчальній діяльності / І.Г.Тітов // *Обдарована дитина*. – Київ. – 2008. – №10. – С. 56–60.
4. Выготский Л. С. Воображение и творчество в младшем школьном возрасте / Л.С. Выготский. - СПб, 2007. – 96 с
5. Дяченко О. М. Уява дошкільника / О. М. Дяченко. – М., 2008. – 34с
6. Химинець В. В. Інновації в початковій / В.В.Химинець. - Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312 с.
7. Імбер В.І. Психологічні передумови формування творчості в молодшому шкільному віці / В.І.Імбер // *Наукові записки. Серія : Психологія* : зб. матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів. – Вип. 4. – Вінниця, 2013. – С. 14–16.
8. Кіт Г.Г. Творчий характер дослідницької діяльності учасників педагогічного процесу / Г.Г.Кіт // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. – Серія : Педагогіка і психологія. – Випуск 34. – Вінниця, 2011. – С. 320-325.
9. Комарівська Н. Розвиток творчого потенціалу дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами

фольклору / Н. Комарівська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вип. 46. – Київ – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2016. – С. 30-33.

10. Стахова І.А. Розвиток креативності молодшого школяра засобами природничо-екологічної проектної діяльності / І.А. Стахова // Розвиток особистості молодшого школяра : сучасні реалії та перспективи : матеріали третьої науково-практичної Інтернет-конференції молодих науковців та студентів. Випуск 4 / упорядники : О.І. Кілініченко, Л.І. Хімчук. – Івано-Франківськ, 2017. – С. 91-93.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ОБУЧАЮЩИХСЯ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ

Шарафуллина Жанна, кандидат педагогических наук, заведующий кафедрой
специального и инклюзивного образования

Давлетбаева Зимфира, кандидат медицинских наук, доцент кафедры
специального и инклюзивного образования

ГАУ ДПО Институт развития образования Республики Башкортостан,
Уфа (Россия)

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF STUDENTS WITH DISABILITIES

Sharafullina Zhanna, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department
of Special and Inclusive Education

Davletbaeva Zimfira, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the
Department of Special and Inclusive Education

GAU DPO Institute of Education Development of the Republic of Bashkortostan,
Ufa (Russia)

Аннотация. В статье раскрывается представление об организации психолого-педагогического сопровождения обучающихся с ограниченными возможностями здоровья в условиях инклюзивного образования.

Ключевые слова: психолого-педагогическое сопровождение, психолого-медико-педагогическая комиссия, психолого-педагогический консилиум.

Abstract. The article reveals the concept of psychological and pedagogical support for students with disabilities in an inclusive education.

Keywords. psychological and pedagogical support, psychological, medical and pedagogical commission, psychological and pedagogical consilium.

В настоящее время психолого-педагогическую помощь детям с ограниченными возможностями здоровья необходимо рассматривать как сложную систему клинико-психолого-педагогических воздействий.

Это воздействие осуществляется в форме психолого-педагогического сопровождения, которое интенсивно внедряется в систему образования в последние десятилетия.

Психолого-медико-педагогическая служба, состоящая из комиссий, консультаций и консилиумов, осуществляет сопровождение детей с